

„Ha csak a ti-ti meg a tá lesz egész életemben, akkor is megéri ezt csinálni.”

Közép- és felsőfokú népzeneésképzésben tanuló diákok fókuszcsoportos vizsgálata

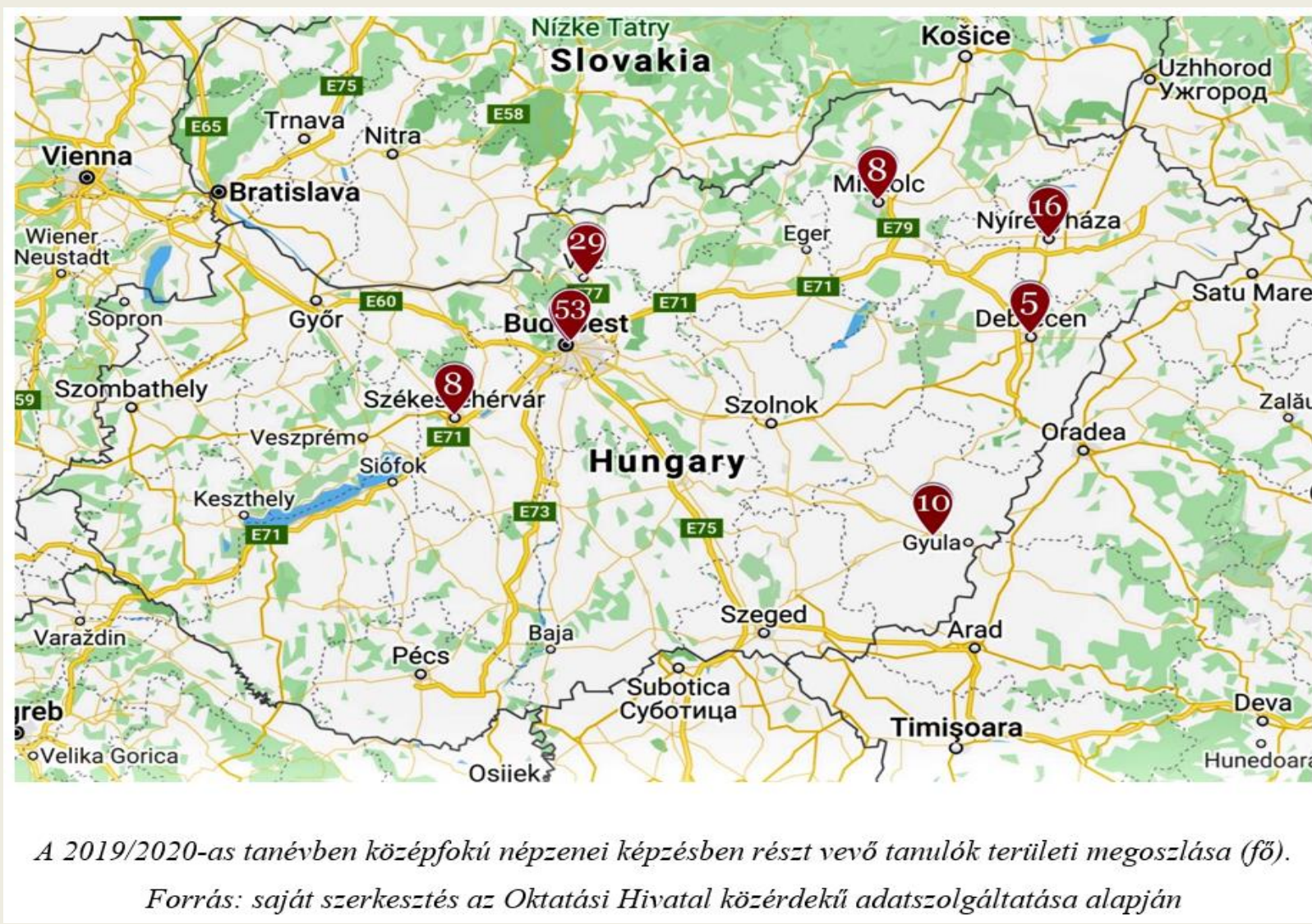
Dragony Gábor

Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Humán Tudományok Doktori Iskola Nevelés- és Művelődéstudományi Program

A *Magyar fiatalok a Kárpát-medencében – Magyar Ifjúság Kutatás 2016* című tanulmánykötet a magyar ifjúságkutatás legújabb kiadványa. A nagymintás reprezentatív kérdőíves kutatás a 15–29 éveseket vizsgálta. Az ifjúságkutatás fontos alapkérdése a korcsoportba való besorolás. A statisztikában és részben a jogban is szerepelnek a 15–18, 19–25 és 26–29 éves életkori kategóriák. Az egyén fejlődésének szakaszait az elméletalkotók különféleképpen értelmezik a pszichológiában. A magyar ifjúságkutatásban megnevezett életszakasz (15–29 évesek) két olyan fejlődési szakaszhoz tartozik, melyet a pszichológia köznap i nyelven serdülőkornak (12–19 évesek) és fiatal felnőttkornak nevez (19-35 évesek). Az ifjúságügyben az ifjúsági korosztályok meghatározása, a korosztályok szakaszai biológiai, pszichológia és társadalmi (szociológiai) sajátosságokra épülnek. Az ifjúsági korosztályon belül a problémahelyzetek alapján lehet különbséget tenni az életszakaszok között. Az ifjúsági korosztályt meghatározó teória a generációelmélet. A szociálpszichológiában és a szociológiában a Z generáció olyan mikrogeneráció., melynek tagjai 1995–2010 között születtek, azaz gyerekkorukat már meghatározta a digitális vagy virtuális tér élménye. Az ifjúsági korosztályba tartozók vesznek részt Magyarországon a középfokú népzeneésképzésben a szakgimnáziumokban és a felsőfokú népzenei képzésben a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen és a Nyíregyházi Egyetem Zenei Intézetében.

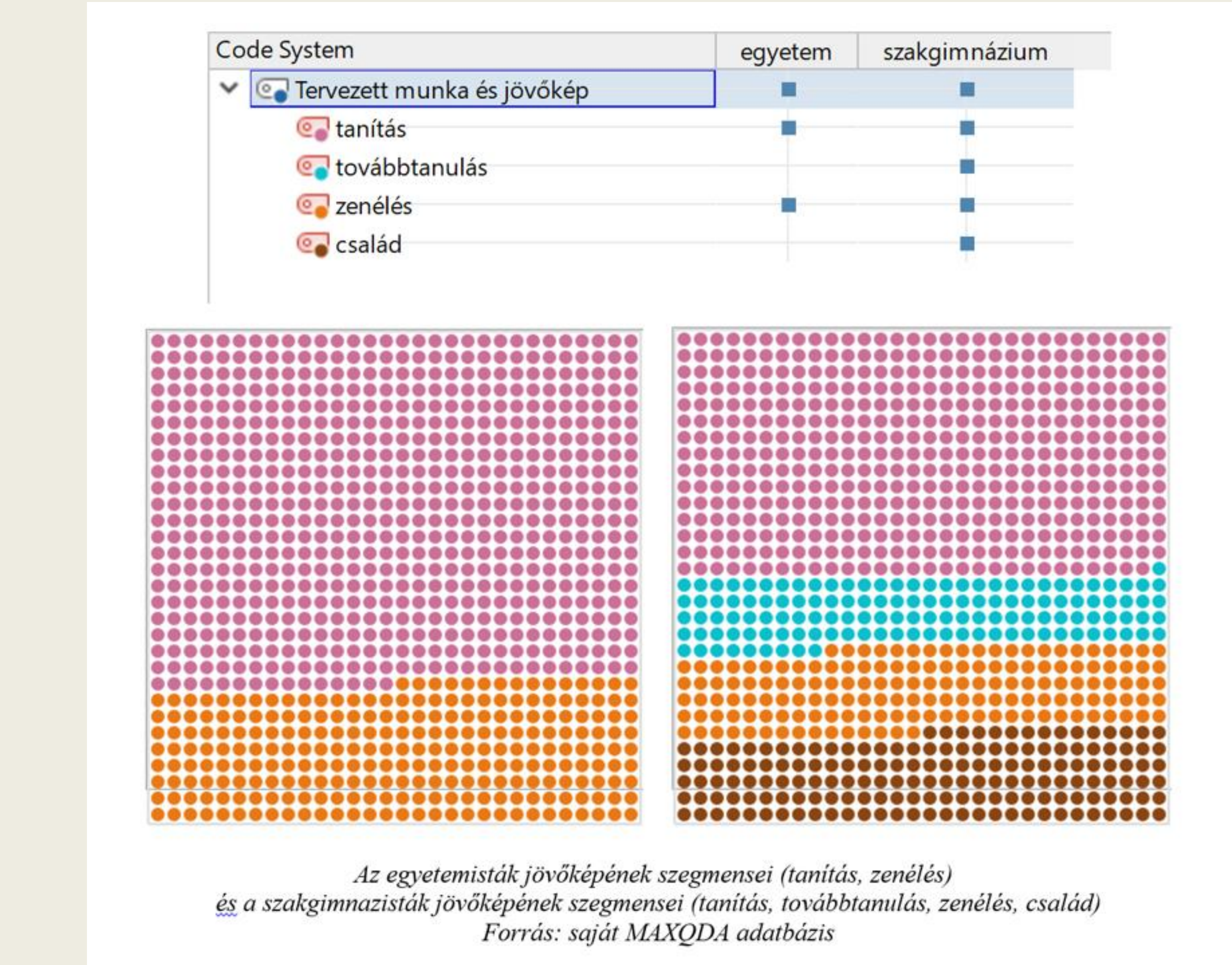
A kutatásban a következő kérdésekre kerestem a választ: a népzeneésk diákok milyen jellemző korosztályi nézetekkel bírnak, milyen a digitális kultúrában való jártasságuk, hogyan alakul egészségmagatartásuk, milyen értékrendet követnek, milyen a nemzeti-etnikai attitűdjük és jövőképük, a család befolyásoló, személyiségformáló szerepét, hatásait nagyra értékeli-e, van-e példaképük, és milyen népzeneetanolási motivációkkal és élményekkel rendelkeznek.

Jelen kutatásom egyik területe a népzeneésképzésben részt vevő szakgimnáziumi tanulók és egyetemi hallgatók korosztályi sajátosságait feltáró, kvantitatív jellegű szekunder kutatás, másik pedig a növendékek és hallgatók körében végzett, a népzeneoktatás

szerepeire is vonatkozó kvalitatív jellegű vizsgálat. A szekunder kutatás alapadatait és témaköréit a 2018-ban megjelent, magyar ifjúságkutatás eredményeit bemutató tanulmánykötet nyújtotta. Kutatási módszerem félig strukturált, zárt és nyitott kérdésekből álló fókuszcsoportos interjú. A kérdések az alapvető demográfiai kérdések mellett a társadalmi reprodukcióra, élethelyzetre és életmódra, vagyoni helyzetre, érték és identitás, közösség, vallás kérdésére, illetve a népzeneetanolásra vonatkoztak. Ezen felül az interjú tartalmazott olyan nyitott kérdéseket, amelyek nem tartoztak az ifjúságkutatás kérdéseihez és a népzeneetanolási motivációkra, élményekre vonatkoztak. Az interjú nyitott kérdéseinek válaszait számítógéppel támogatott kvalitatív adatelemzéssel, a MAXQDA szoftver segítségével elemeztem. A szoftver megkönnyítette a szövegek kódolását és a vizuális megjelenítést megvalósító funkciókkal könnyen áttekinthetők a kódrendszerek. A két fókuszcsoportos interjút 2020 márciusában vettem fel. Az egyik fókuszcsoportban 5 egyetemi hallgató vett részt, a másikban 8 szakgimnáziumi diák volt válaszadó.

Interjúalanyaim a serdülőkör és a fiatal felnőttkor határán vannak. A minta (13 fő) több mint felének nincs párkapcsolata, és egy kivételével mindenki tervezzi a házasság életeseményét. A tanulók elsősorban a tanulmányok befejezése utánra időzíti a házasságkötést, az időpontot kötötték még a munkahely meglétéhez és az anyagi helyzethez. A gyermekvállalási hajlandóság a körükben magas,

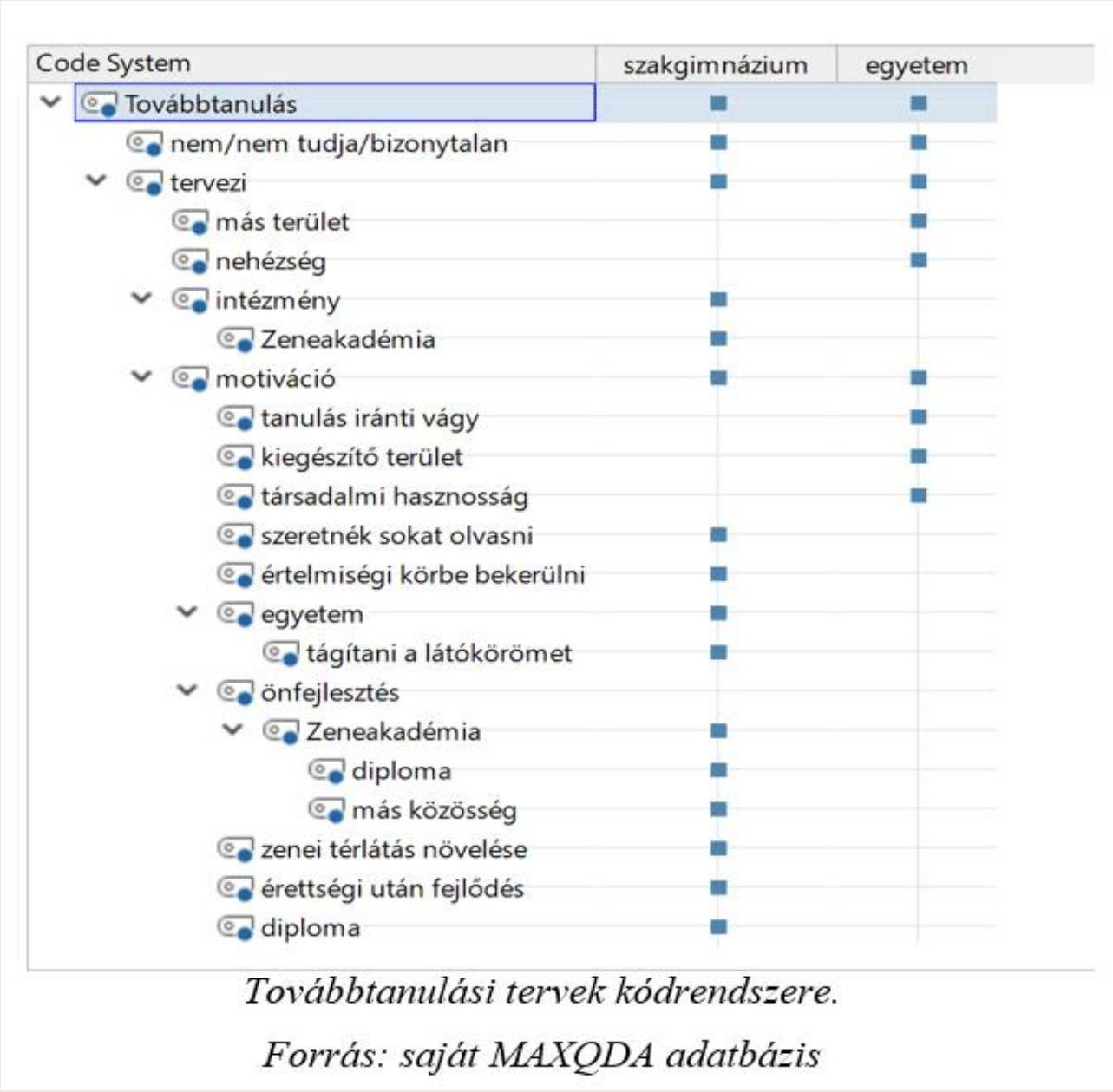
mindössze egyikük nem szeretne gyermeket. A tervezett gyermeklétszám az országos átlagnál magasabb, és a(z anyagi) körülményeket, a lakhatást (saját ház), a munkahelyet, a biztonságot és a 30 éves életkort jelölték meg a gyermekvállalás feltételeként. Válaszadóim külföldi mobilitási szándéka kicsi, a 8 szakgimnazista közül ketten mennének el külföldre az időtartam megjelölése nélkül, az egyetemisták közül hosszabb időre senki sem vállalná. A külföldi munka iránti hajlandóság csak a rövid távú időszakra vonatkozik.

Szubjektív anyagi helyzetük megítélése szerint beosztással jól kijönnek. Hétköznapi szabadidős elfoglaltságaik közé tartozik a pihenés, chatelés és Facebook-ozás, olvasás, zenehallgatás, az együtt zenélés az iskolában és a főzés. Véleményük szerint kevés szabadidővel rendelkeznek hétköznap. Hétvégén jellemzően inkább a családdal vannak (többen hazautaznak), és tanulmányaik jellegéből adódóan megjelenik a tevékenységek között a gyakorlás és a bevételi forrásként is szolgáló zenélési alkalmak.

A kultúrafogyasztási szinterek közül a válaszadók szakmai érdeklődésük, fejlődésük és kiteljesedésük miatt a táncházakat látogatják a legtöbbször. Ezt követi a kávéház-teázó, söröző-kocsmá-étterem látogatása. Az internettel elérhető kapcsolatok és információk fontossága a népzenei képzés tanulóit is napi internet-felhasználóvá teszi.

Az önkép alakulására erős hatással van a család, az öltözködési és a zenei stílus, az iskola és a szervezet.

Nagy részük vallásosnak tartja magát és többen családjukba fogadnának külhoni magyart.

Az interjúalanyok egészségkárosító magatartásában jellemző a dohányzás és az alkoholfogyasztás.

Az interjúalanyok a külföldi munka/tanulás fő motivációinak a szakma művelését és a magyar kultúra ápolását jelölték meg. Erős visszatartó tényező a család és a szakmai elhivatottság.

A szakgimnazisták szakirányú továbbtanulásra, és a népzeneésk, népzeneetanolár hivatásra is készülnek.

Az egyetemi hallgatók más területet is megjelöltek továbbtanulási szándékaikban. A szakgimnazisták motivációinak mintázata az aktuális tanulmányokhoz, a szakmai fejlődéshez és a személyiségfejlődéshez kapcsolódnak: önfejlesztés, fejlődés, zenei tevékenység

növelése, látókör tágítása, diplomaszerezés és a társadalmi mobilitás igénye is megjelenik.

A fókuszcsoportok jövőképének szegmense a tanítás és a zenélés, a szakgimnáziumi diákoknál jelenik meg a továbbtanulás és a család is. A népzeneetanolás motivációi a hivatás, a népzene jellemzői, az érzelmi viszonyulás, a család. Konkrét példaképként családtagot, zenészt, tanárt választanak és nagyobb

Vállalt gyermeklétszámok az országos kutatásban és saját felmérésemben	
	vállalt gyermeklétszám
Magyar Ifjúság Kutatás 2016	1,72
szakgimnazisták	2,4
egyetemisták	2,2

Forrás: saját szerkesztés Makay és Domokos (2018) és a saját adataim alapján

részüknek volt családi indíttatása is a népzenei tanulmányok választásában.

A népzenei képzésben részt vevők társadalmi pozíciója, személyiség- és identitásfejlődése megfelel a magyar fiatalokénak, különbségüket konzervatív-hagyományos értékrendjük és nagy szakmai elkötelezettségük adja.

Horváth Dóra és Mitev Ariel (szerk.) (2015): *Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv*. Alinea Kiadó. Budapest

Nagy Ádám (2013): Az ifjúsági korosztályok meghatározásának egyéni életúton alapuló paradigmája. In: Székely Levente (szerk.). *Magyar Ifjúság 2012. Tanulmánykötet*. Kutatópont. Budapest
https://kutatopont.hu/files/2013/09/Magyar_Ifjusag_2012_tanulmanykotet.pdf

Sántha Kálmán (2017): Számítógéppel támogatott kvalitatív adatelemzés a hazai neveléstudományi PhD-képzésben. In: *KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT* 2017. 15. évfolyam 1–2. szám.

http://publicatio.nyme.hu/1494/1/09_Santha_Kalman_tanulmany_2017_1_2_u.pdf

Székely Levente (2018): Magyar fiatalok a Kárpát-medencében. In: Székely Levente (szerk.). *Magyar fiatalok a Kárpát-medencében – Magyar Ifjúság Kutatás 2016*. Kutatópont. Budapest
<https://kutatopont.hu/files/2018/07/magyarfiatalok.pdf>

Vicsek Lilla (2006): *Fókuszcsoport. Elméleti megfontolások és gyakorlati alkalmazás*. Osiris Kiadó. Budapest